

Seksualna eksploracija djece putem interneta: savjeti za zaštitu djece uzrasta od četiri do sedam godina

Provodite vrijeme u druženju sa svojom djecom

Igra male djece se ne treba svesti na igru uz zaslon. Izbjegavajte zaslone i predlažite im društvene igre, igračke i aktivnosti koje će biti sva njihova čula. Nikad im nemojte gurati zaslon u ruke kako bi ih ušutkali! Ako ste već odlučili da im dozvolite mobitele i tablet računala, onda utvrdite osnovna pravila i nikada nemojte ostaviti dijete samo sa uključenim uređajem. Najbolji način da na vrijeme intervenirate jeste da se i sami igrate sa svojom djecom putem interneta kako bi mogli da im prenesete svoje vrijednosti i svoja očekivanja. Upoznajte svoje prijatelje s tim pravilima. Uvijek je bolje kada se roditelji male djece koja se igraju mogu skupa dogovoriti o nekim osnovnim pravilima.

Pružite primjer

Ograničite sopstveno vrijeme pred zaslonom uređaja kada su djeca u blizini. Poštujte privatnost svoje djece i zatražite dopuštenje od njih prije no što ih slikate i tu sliku podjelite s drugima na mrežama. Zatražite od škole i ostalih da i oni zamole djecu za dopuštenje prije no što ih slikaju i postave te fotografije na društvene mreže.

Provjerite svoje postavke za zaštitu privatnosti na društvenim mrežama i aplikacijama kako bi zaštitili svoje slike i nemojte gubiti iz vida da je uvijek rizično svoju djecu slikati neodjevenu. Nemojte zaboraviti da ažurirate sve svoje uređaje i aplikacije i da onda ponovo podesite podješavanja za zaštitu privatnosti. Pokrivajte veb-kamere na svojim monitorima kada ih ne koristite. I potražite na internetu još više savjeta o digitalnom aspektu roditeljstva!

Razgovarajte sa svojom djecom i postarajte se da ona mogu da razgovaraju sa vama

Objasnite djeci mlađoj od osam godina da su isuviše mala da bi sama koristila uređaje s monitorima zato što ti uređaji mogu biti opasni. Utvrdite jasna pravila, između ostalog, i to da uvijek moraju zatražiti dopuštenje da koriste takav uređaj.

Izgradite povjerenje u odnosima sa djecom tako da vam se ona mogu obratiti kad god im je potrebna pomoć. Ako vam kažu da su prekršila pravila ili da im je netko nešto uradio, zadržite hladnokrvnost i umirite ih. Ako djeca vjeruju da ćete se vi jako uznenimiriti, da ćete biti ljuti ili uvrijedeni ili tužni, manje je vjerojatno da će vas uputiti u svoje brige. Vaša djeca treba da budu sigurna da vam se uvijek mogu obratiti za pomoć.

Objasnite značaj privatnosti

Kažite svome djetetu da njegovo tijelo i njegova slika pripadaju samo njemu. Ono ima pravo da kaže neću ako ga netko želi poljubiti, dodirnuti ili slikati. Nikada nemojte tjerati dijete da prihvati slikanje. Kažite mu da nikada ne fotografira intimne djelove svoga tijela i da nikada ne dozvoli drugima da to čine. Postarajte se da i vaše dijete poštuje tuđu privatnost.

Kažite djeci da zasloni mogu ukrasti slike

Recite svojoj djeci da kada se fotografiraju kamerom zaslona, te fotografije mogu biti razaslate svuda i mogu ih vidjeti mnogi ljudi, čak i oni ljudi koje ona uopšte ne poznaju.

Ima ljudi koji se ponašaju kao Mnogomene u našoj priči: oni kradu dječje slike i mogu biti veoma zli. Objasnite zbog čega pokrivate kamere na svojim zaslonima.

Upravo je zbog toga bolje da uvjek zatraže vašu dozvolu prije no što dopuste nekome da ih slika. Možete pomoći svome djetetu da napravi spisak ljudi koji smiju da ga slikaju. Iskoristite mogućnost inzistiranja na tome da nitko, baš nitko, nema pravo da ih slika bez odjeće niti da prikaže njihove genitalije.

Informirajte se još više!

Djetinje sposobnosti se razvijaju, a njegove potrebe i kompetencije se mjenjaju zavisno od razine njegove zrelosti i tipa njegove ličnosti. Ostali parametri (kao što su posebne osjetljivosti, invaliditet ili iznenadne promjene u dječjim životima) također mogu značajno uticati na otpornost djece u slučaju da im netko naudi i njihovu sposobnost da shvate situaciju i izbjegnu rizike.

Mi u Vijeću Europe surađujemo sa vladama, organizacijama i poduzećima da bismo u najvećoj mogućoj mjeri iskoristili sve prednosti informacijsko-komunikacijske tehnologije za djecu i da bismo u isto vrijeme na najmanju mjeru sveli rizike koje ta tehnologija nosi sa sobom, da bismo djecu osnažili i starali se da uvjek budu bezbjedna.

Za decu i adolescente

The Underwear Rule – Kiko and the Hand („Pravilo donjeg rublja – Kiko i Ruka”)

Video i brošura Tell Someone You Trust („Ispričaj nekome kome vjeruješ”)

Video i knjižica So This Is Sexual Abuse? („Dakle, da li je ovo seksualno zlostavljanje?”)

Letak Learn about your rights in the digital environment („Uči o svojim pravima u digitalnom okruženju”)

Za odrasle

Parenting in the digital age - positive parenting strategies for different scenarios („Roditeljstvo u digitalnom dobu – strategije pozitivnog roditeljstva u različitim scenarijima”)

Parenting in the Digital Age („Roditeljstvo u digitalnom dobu”) – Vodič za roditelje namjenjen zaštiti djece od seksualne eksploracije i seksualnog zlostavljanja putem interneta

Protecting children online: 6 short videos by Elizabeth Milovidov („Zaštita djece na internetu: Šest kratkih video-filmova Elizabete Milovidov”)

“Two Clicks Forward and One Click Back: report on children with disabilities in the digital environment („Dva klika naprijed i jedan nazad: Izvješće o djeci sa invaliditetom u digitalnom okruženju”)

The Internet Literacy Handbook („Priručnik internetske pismenosti”)

